

**Názov Práce:** Analýza užitia potencionálne nevhodných kardiovaskulárnych liečiv u seniorov v akútnej starostlivosti v projekte EUROAGEISM H2020

**Autor:** Petra Gajdošová

**Katedra:** Katedra sociální a klinické farmacie

**Vedúci diplomovej práce:** doc. PharmDr. Daniela Fialová, Ph. D.

## **ABSTRAKT**

**ÚVOD:** Starnutie populácie je celosvetovým problémom, na ktorý je potrebné pripraviť zdravotne-sociálne systémy všetkých krajín vrátane Českej republiky (ČR). Predpokladá sa, že v roku 2050 bude v ČR každý tretí občan starší než 65 rokov. Skupina seniorov je charakteristická vysokou polymorbiditou a polyfarmakoterapiou. Práve preskripcia liečiv je u seniorov veľmi komplikovaná aj kvôli odlišnej reakcii na liečiva v dôsledku zmien prebiehajúcich behom starnutia (na úrovni farmakodynamiky a farmakokinetiky i homeostázy. Z týchto dôvodov postupne vznikali špecifické doporučenia, ako vyberať a dávkovať liečivá v starobe a boli vytvorené explicitné kritéria potencionálne nevhodných liečiv (PIMs, z angl. potentially inappropriate medications) ako screeningové nástroje s pomocou ktorých sa dajú identifikovať základné negeriatrické farmakoterapeutické postupy. Táto diplomová práca (DP) si za cieľ kládla pomocou najznámejších explicitných kritérií určiť prevalenciu PIMs z kardiovaskulárneho (KVS) systému v českom súbore seniorov v akútnej starostlivosti, vyšetrených v FIP7 programe projektu EUROAGEISM H2020.

**METODIKA:** Zber dát prebiehal v rámci FIP7 projektu EUROAGEISM H2020 v akútnej starostlivosti u seniorov vo veku 65 rokov a viac v dvoch zdravotníckych zariadeniach (ZZ) v Brne a Hradci Králové (HK) v ČR od augusta 2018 až po január 2019. Do štúdie boli zaradení všetci pacienti vo veku 65 rokov a viac v stabilizovanom stave, schopní udeliť informovaný súhlas a schopní relevantných odpovedí pri rozhovore s výskumníkom (vyradení boli pacienti s ťažkými poruchami pamäte (MMSE (z angl. Mini-Mental State Examination) <10 bodov), s poruchou sluchových a rečových funkcií, pacienti v terminálnom štádiu ochorenia a pacienti na jednotkách intenzívnej starostlivosti. Údaje boli anonymne zisťované z písomnej zdravotníckej dokumentácie a doplnujúcim rozhovorom so zdravotníckym personálom a pacientom. Následne bola prevedená základná deskriptívna štatistická analýza hodnotiaca prevalenciu KVS PIMs s pomocou START/STOPP kritérií (2008), EU(7)-PIM a Beersových kritérií z roku 2019

(celkovo bolo hodnotených 99 kritérií). S využitím Fisherovho exaktného testu boli porovnávané rozdiely medzi ZZ na hladine štatistickej významnosti  $p < 0,05$ .

**VÝSLEDKY:** Do štúdie bolo zapojených 288 jedincov vo veku 65 rokov a viac (57 % žien a 43 % mužov). Prevalencia aspoň 1 KVS PIMs s využitím všetkých explicitných kritérií bola 77,6 %. Ako najviac citlivé kritéria sa javili START kritéria, ktoré poukázali na výskyt aspoň 1 KVS PIMs u 63,2 % jedincov, nasledovali EU(7)-PIM kritéria – 31 % a najmenej Beersové kritéria – 16,1 %. Podľa START kritérií boli najviac nedodržiavanými kritériami neužívanie aspirínu (ASA) a statínov v sekundárnej prevencii KVS ochorení (>25 %), ale aj neužívanie ASA a statínov u diabetikov (>20 %). Podľa STOPP kritérií bol najčastejším problémom užívanie ASA bez oprávnenej indikácie (3 %) a užívanie kľúčkových diuretik v monoterapii arteriálnej hypertenzie (AH) (3 %). Z EU(7)-PIM kritérií bola najproblematickejšia oblasť užívanie len krátkodobých inzulínov (9 %) a užívanie amiodaronu v dávkach (>200 mg/48 h) (9 %). Podľa Beersových kritérií patrilo k najčastejším pochybeniam užívania len krátkodobých inzulínov (9 %) a podávanie  $K^+$  šetriacich diuretik so sartanmi a podávanie spironolaktonu u pacientov s renálnou insuficienciou (v oboch prípadoch 3 %).

**ZÁVER:** Analýzy poukázali na vysokú prevalenciu KVS PIMs v sledovanom súbore seniorov (77,6 %) pri použití kombinácie 3 najčastejších užívaných explicitných kritérií PIMs. Výsledky sa podľa jednotlivých kritérií významne líšili (16 % – 63 %). Limitom tejto štúdie a následne aj možnej interpretácie výsledkov je malý súbor 288 seniorov síce z 2 regionálne odlišných centier, ktorý avšak nebol randomizovaný a nemôže tak plne reprezentovať populáciu seniorov v ČR, aj keď základné charakteristiky odpovedali charakteristikám seniorskej populácie v ČR. Výsledky tejto DP prinášajú len pilotné zistenie. Finálne analýzy budú spracované po dokončení zberu dát v medzinárodnom súbore celého FIP 7 programu projektu EUROAGEISM H2020.

**Kľúčové slová:** potencionálne nevhodné liečiva, explicitné kritéria, racionálna farmakoterapia, seniori, akútna starostlivosť, KVS PIMs

**Podpora:** Tento projekt bol podporený z výskumného a inovačného programu Európskej únie Horizont 2020 v rámci grantovej dohody Marie Skłodowska-Curie č. 764632, SVV 260417 a vedeckého programu PROGRESS Q42 Farmaceutickej fakulty v HK v ČR.